

prof. PhDr. Eva Šmelová, Ph.D.

Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta

Katedra primární a preprimární pedagogiky

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jmenovací řízení doc. **Adriany Wiegerové**, Ph.D. profesorem ve studijním oboru *Předškolná a elementárna pedagogika* na Pedagogické fakultě Univerzity Matěja Bela v Banské Bystrici.

Doc. PhDr. Adriana Wiegerová, Ph.D. předložila požadovanou dokumentaci, která dokladuje její dosavadní vědeckou, výzkumnou, pedagogickou a další odbornou činnost.

Doc. Adriana Wiegerová, Ph.D. vystudovala v roce 1992 obor Pedagogika – Biologie na PdF UKF v Nitře. V roce 1998 získala titul PaedDr. v oboru Předškolná a elementárna pedagogika, následně v roce 2001 získala akademický titul Ph.D. v oboru Pedagogika na FF UK v Bratislavě. Na PdF UK získala v roce 2005 vědecko-pedagogický titul docent v oboru Pedagogika.

Od roku 1995 do roku 2011 působila jako akademický pracovník (odborný asistent, docent, mimořádný profesor) na Slovensku. Od roku 2011 až po současnost působí na Fakultě humanitních studií UTB ve Zlíně jako docent.

Od roku 2005 do roku 2011 byla garantkou studijního programu Učitelství pro MŠ a školské kluby a subgarantkou doktorského studijního programu Předškolná a elementárna pedagogika na PdF UK v Bratislavě. Od roku 2011 do roku 2017 garantovala studijní program Učitelství pro MŠ, od roku 2018 NMgr. Předškolní pedagogika a od roku 2019 je garantkou doktorského studijního programu Pedagogika na FHS UTB ve Zlíně.

Za dosavadní kariéru vedla bakalářské (53), diplomové (47) a disertační práce (12), z toho vykazuje (5) úspěšně ukončených disertačních prací na PdF UK v Bratislavě. V současné době vede (7) disertačních prací na FHS UTB ve Zlíně.

Přednáší ve studijním programu Učitelství pro MŠ (Bc.), Pedagogika předškolního věku (NMgr.), Učitelství pro 1. stupeň ZŠ (Mgr.) a v doktorském studijním programu Pedagogika. Podílí se na výuce studijních předmětů zaměřených na přírodovědné vzdělávání, výchovu ke zdraví, osobnost učitele, preprimární a primární pedagogiku.

Vědeckou činnost doc. Wiegerové lze sledovat z hlediska dvou fází. V době kdy uchazečka působila na Slovensku (tj. 1995 – 2011) se ve své vědecké činnosti zabývala problematikou výchovy ke zdraví a přírodovědnému vzdělávání (MŠ, 1. st. ZŠ). Z tohoto období vykazuje řadu publikačních výstupů (celkem 134), odezvu měly u odborné veřejnosti zejména na Slovensku a v ČR, několik málo ohlasů nacházíme i z Polska.

Od roku 2011 již ustupuje do pozadí dosavadní prioritní téma tj. výchova ke zdraví, ale nadále se věnuje přírodovědnému vzdělávání v MŠ a na 1. stupni ZŠ, k dalším tématům patří téma učitel a student.

Počet výstupů publikační činnosti a jejich odraz v rámci ohlasů patří k významným ukazatelům erudovanosti a uznání akademika v rámci odborné komunity daného oboru.

V tomto kontextu ukotvení doc. Wiegerové v české odborné pedagogické komunitě z oblasti preprimární a primární pedagogiky není nikterak významné. V počtu ohlasů v době působnosti v ČR, tj. od roku 2011- doposud, eviduje doc. Wiegerová celkem (30) ohlasů, z toho (16) z ČR, z nich potom (10) z pracoviště uchazečky tj. z UTB. Mimo UTB se jedná pouze o (6) ohlasů. Ohlasy ze strany zahraničních odborníků od roku 2011 eviduje v celkovém počtu (14), z toho ze Slovenska (11), ostatní (3), a to (1) Ghana, (1) Ukrajina, (1) Srbsko. V mezinárodním přesahu je zřejmá absence zemí tzv. hlavního proudu. Lze konstatovat, že odborný vliv na rozvoj oboru v tuzemském i mezinárodním kontextu je pouze okrajový.

Významným ukazatelem vědeckého rozvoje a růstu je řešení výzkumných a projektových úkolů. Doc. Wiegerová byla v době působení na Slovensku (1x) hlavní řešitelkou projektu VEGA, spoluřešitelkou (3x), dále garantkou mezinárodního projektu COMENIUS (pravděpodobně za Slovensko).

V době působení v ČR byla hlavní řešitelkou (2) projektů MŠMT ČR Fondu vzdělávací politiky, dále se podílela na řešení (1) projektu OPVK, je spoluřešitelkou (1) ročního projektu TAČR. Projekty byly realizované v souladu s pedagogickou činností.

V tomto období nevykazuje žádný projekt základního výzkumu. V ČR se jedná zejména o projekty řešené v rámci Grantové agentury ČR (GAČR), která poskytuje z veřejných prostředků účelovou podporu na projekty základního výzkumu. Vědecké projekty, které jsou řešené v rámci GAČR, jsou určeny zejména pro erudované vědce a týmy a mají v ČR v rámci odborné veřejnosti vysokou prestiž.

Posouzení předložených publikací

Součástí pověření rolí oponenta je také vyjádřit odborný názor na předložené publikace (5), které dokladují odbornou a vědeckou činnost doc. Wiegerové.

1. Wiegerová, A. *The Careers of young Czech university teachers: in the field of pedagogy.* Zlín, UTB, 2016. rec. Kosová, B., Mareš, J., Walterová, E. (WoS).

- Doposud bez ohlasů.

Jedná se v ČR o aktuální a dosti diskutované téma, a to v souvislosti s vysokým procentem neúspěšných studentů v rámci doktorských studijních programů. Autorka se zde odklání od dosavadního publikačního zaměření tj. na primární a preprimární vzdělávání zejména se zaměřením na přírodovědné vzdělávání (dítě x učitel). I když určité náznaky zájmu o tuto oblast se objevují např. v rámci řešení interního projektu na UTB.

Autorka v rámci publikace představuje vlastní kvalitativní výzkum, v němž si klade za cíl porozumět procesu, během kterého se stávají absolventi vysokých škol univerzitními učiteli. V kontextu hlavního cíle si stanovuje dílčí cíle, a to popsat vývojové fáze v zaměstnání a akademické kariéře těchto mladých učitelů, dále popsat faktory, které determinují odborný růst mladých učitelů - akademiků. Autorka si stanovila široce pojatý cíl, z dílčích cílů vyplývá pouze výběrová deskripce. Z obsahu publikace je zřejmé, že sledované téma je uspořádané v logických souvislostech. Je však otázkou, proč v teoretickém rámci, pojednávajícím o profesionální kariéře a determinujících faktorech v profesní kariéře mladých učitelů, je jen v minimální míře reflektovaný český kontext. Autorka v této části odkazuje pouze na dvě české publikace (Heitlingerová – Trnková, 1998; Mareš, 2013a). Z popisu metodologie je zřejmý výzkumný design, sledovaný vzorek, metoda sběru dat (hloubkové interview) a způsob jejich analýzy. Autorka systematicky uvádí přepisy rozhovorů, které prezentují klíčové oblasti výzkumu. Část rozhovorů interpretuje, ale bez hlubší analýzy. Tento nedostatek není podpořen ani kvalitní diskusí, v níž by se autorka věnovala shrnutí vlastních empirických zjištění. Je tím promeškána možnost formulovat nejdůležitější otázky, které by bylo žádoucí řešit v kontextu dalšího výzkumu, ale i v podmínkách praxe českých VŠ. Po formální stránce není v textu publikace důsledně dbáno na uvedení všech použitých zdrojů v seznamu literatury např. na s. 39 (Průcha, 1997), na s. 49 (Smart, 1985, 401).

2. V roce 2012 vydává doc. Wiegerová kapitolu v knize ve spoluautorství s Ficovou, L. Vnímání profesní zdatnosti začínajících a uvádějících učitelů. In *Wiegerová, A. Self-efficacy v edukačných súvislostiach*. Bratislava, 2012.

V kapitole je prezentovaný výzkum, který je metodologicky kvalitně popsán, ale opět s absencí diskuse, což významně snižuje kvalitu dané kapitoly.

Ohlasy: z celkem (4), z toho z ČR (2) – oba ohlasy z UTB, Slovensko (2)

3. V monografii spoluautorů Kožuchová, M., Gavora, P., Wiegerová, A., Majerčíková, J., Hirschnerová, Z. *Pedagogická diagnostika v primárním vzdelávaní*, 2011, publikuje doc. Wiegerová kapitolu *Diagnostikovanie žiaka v prírodovednom vzdelávaní*, s. 78 – 97.

„Cílem kapitoly je teoretické, obsahové a metodické zaměření přírodovědného vzdělávání v podmínkách současné základní školy. Dále si autorka klade za cíl poskytnout čtenáři stručný pohled na současné postavení přírodovědného vzdělávání ve státních dokumentech na Slovensku, přinést sumarizující, analytický pohled na diagnostikování v procesu přírodovědného vzdělávání atd.“

Kapitola je strukturovaná do několika částí. Nejdříve jsou čtenáři v souladu s cílem kapitoly seznámeni s „teoretickými východisky“. Jedná se o devítistránkovou část, která je velmi široce

pojata bez logického vnitřního uspořádání textu (vyplývá ze sledu témat kapitoly: cíle primárního vzdělávání, pojem „poznat“ dle Lehrera, člověkem 21. století, stručné vymezení teorií Piaget, Vygotský, Bruner, studie TIMSS atd.). Text má spíše charakter volného popisu, se sporadickými odkazy na odbornou literaturu. Teoretickému vymezení chybí kontext didaktiky primární školy. Stěžejní částí kapitoly by měly být, v souladu s jejím cílem, metody pedagogické diagnostiky uplatňované v přírodovědném vzdělávání. V této části lze identifikovat dílčí rezervy, které mohou vést čtenáře k chybné interpretaci a aplikaci při pedagogické práci. Např. u rozhovoru klade autorka důraz na přípravu otázek, zcela chybí objasnění problematiky otázek jako klíčového faktoru této metody. U analýzy žákovského textu popisuje autorka možnost využití textů žáky v rámci skupiny, upozorňuje na náročnější přechod k individuálnímu posouzení, ale popis práce s touto diagnostickou metodou absentuje.

- Doposud bez ohlasů.

4. Další dva texty zpracované doc. Wiegerovou ve spolupráci s prof. Gavorou považují za kvalitní a pro vědu přínosné.

Wiegerová, A. Gavora, P. *Conceptualisation of the Child and Childhood by Future Pre-School Teachers*, *Pedagogika*, 65 (5), 2015.

Gavora, P. Wiegerová, A. *Self efficacy of Students of Pre-school Education Programme: The Construction of a research instrument*, *The New Educational Review*, 47 (1), 2017

Od roku 2011 publikuje doc. Wiegerová většinou ve spolupráci, a to s různým autorským podílem. Například v roce 2012 je spoluautorkou vědecké monografie (AAA) vydané v Bratislavě, a to v celkovém rozsahu 78s. (autorský podíl 33%, tj. cca 26s.). V domácím vydavatelství vydala ve spolupráci (1) odbornou monografii (BAB) v rozsahu 119s. (autorský podíl 50%, tj. cca 59s.). Za zmínku jistě stojí, že v roce 2011 vydala jedinou vysokoškolskou učebnici (BCI), a to v Bulharsku. Je jistě ke škodě, že nebyla učebnice vydaná také pro české a slovenské studenty. Pro vysokoškolskou výuku se podílela doc. Wiegerová na vydání dvou skript, a to v roce 2000 v celkovém rozsahu 70 s. (autorský podíl 40 %, tj. cca 28 s.), v roce 2015 se podílí na vydání druhého studijního textu (autorský podíl 9 %, bez udání stran).

Závěr oponenta

Závěr vychází z pedagogické činnosti, vědeckých a odborných aktivit pí. docentky, a to z hlediska jejího působení na Slovensku a v ČR, které jsou posuzovány z hlediska konzistentnosti a gradace odborného a vědeckého vývoje, dále z hlediska kvalitativních a kvantitativních ukazatelů.

Z hlediska konzistentnosti a gradace odborného a vědeckého vývoje doc. Wiegerové lze v současnosti, tj. v roce 2020 konstatovat, že v něm lze vymezit dvě odlišná období. Po odborné stránce konzistentní slovenské období (do roku 2011), s profilací v oblasti preprimární a primární pedagogiky, přírodovědy a výchovy ke zdraví, bylo obdobím, kde doc. Wiegerová

významně ovlivňovala tuzemské prostředí. Období české, v němž už tuto konzistentnost a odbornou čitelnost doc. Wigerové nelze jednoznačně potvrdit, nejsou zřejmé výstupy důležité z hlediska její vědecké a odborné gradace.

Pro toto „české“ období platí, že pí. docentka významně ovlivňuje rozvoj oboru v rámci svého pracovního působiště, což dokladuje řadou ohlasů. Diskutabilní je již ale její přínos pro rozvoj vědy, pokud se týká výzkumné činnosti v oblasti primárního a preprimárního vzdělávání, a s tím související reflektování pí. docentky příslušnou odbornou českou komunitou, včetně mezinárodního přesahu.

Z hlediska ukazatelů doc. Wiegerová splňuje a většinou i překračuje kvantitativní ukazatele dané pro inaugurační řízení na UMB v Banské Bystrici, ale kvalitativní stránka s nimi, jak vyplývá z výše uvedeného, v očekávané míře nekoresponduje.

Z výše uvedených důvodů doporučuji uskutečnit inaugurační řízení s výše uvedenými výhradami.

V Olomouci 25. 3. 2020

prof. PhDr. Eva Šmelová, Ph.D.
oponentka